

IMMIGRANT-WORKERS

Οι απαντήσεις στα κεντρικά ερωτήματα που αφορούν στη μετανάστευση μοιάζουν σχεδόν αυτονόητες ή αυταπόδεικτες. Συνήθως, όμως, προκύπτουν από μια στατική, εάν όχι φωτογραφική, ανάγνωση της πραγματικότητας. Οι περισσότερες από αυτές τις κυρίαρχες ιδέες για τους μετανάστες εργάτες στην Ελλάδα χρήζουν αναθεώρησης στο περιβάλλον της οικονομικής κρίσης.

Ο συγγραφέας επικεντρώνει στον ρόλο που διαδραματίζει η πολιτική για τη μετανάστευση και την εργασία των μεταναστών στην εξέλιξη της εργατικής νομοθεσίας στη χώρα μας, μέσω μιας συμπυκνωμένης απεικόνισης των πολλαπλών εκδοχών εγκλωβισμού και ανελευθερίας των μεταναστών, σε ένα περιβάλλον κατάτμησης του εργατικού δικαίου και εκτεταμένης παραβατικότητας.

Στα χρόνια των μνημονίων, ένα σύμπλεγμα απορρύθμισης, ανισότητας και παρανομίας καθορίζει την ελληνική κοινωνική πολιτική, επιβάλλοντας ένα τέλμα ακινησίας και αδιεξόδου, τόσο στους ίδιους τους μεταναστευτικούς πληθυσμούς, όσο και στην κρατική ή κινηματική προσέγγιση της σύγχρονης διεθνικής κινητικότητας.

Με αφετηρία αυτή τη διαπίστωση, προκύπτει η επιτακτική ανάγκη για την επεξεργασία μιας ριζικά διαφορετικής μεταναστευτικής πολιτικής, η οποία διατυπώνεται διεξοδικά στο εν λόγω βιβλίο.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
ΚΑΨΑΛΗΣ

Μετανάστες εργάτες στην Ελλάδα

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΑΨΑΛΗΣ

Μετανάστες εργάτες στην Ελλάδα Εργασιακές σχέσεις και μεταναστευτική πολιτική στην εποχή των μνημονίων

Ο Απόστολος Καψάλης (Αθήνα, 1975), είναι νομικός-εργατολόγος (DEA, Droit Social) και διδάκτορας του Τμήματος Κοινωνικής Πολιτικής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, όπου εκπονεί μεταδιδακτορική έρευνα στο αντικείμενο της *Παραβατικότητας στην αγορά εργασίας*. Τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια εργάζεται ως ερευνητής εργασιακών σχέσεων στο Ινστιτούτο Εργασίας της ΓΣΕΕ, ενώ κατά την περίοδο Μαρτίου-Ιουλίου 2015 διατέλεσε Ειδικός Γραμματέας στο Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας. Πολιτικά και επιστημονικά άρθρα και μελέτες του έχουν δημοσιευθεί σε έντυπα και ηλεκτρονικά, ελληνικά ή διεθνή περιοδικά και σε συλλογικούς τόμους, στα γνωστικά πεδία των εργασιακών σχέσεων, του εργατικού και συνδικαλιστικού κινήματος, της μετανάστευσης, των διακρίσεων και του ρατσισμού.

Μετανάστες εργάτες στην Ελλάδα
εργασιακές σχέσεις και μεταναστευτική πολιτική στην εποχή των μνημονίων

Οι απαντήσεις στα κεντρικά ερωτήματα που αφορούν στη μετανάστευση μοιάζουν σχεδόν αυτονόητες ή αυταπόδεικτες, όμως, προκύπτουν συνήθως μέσα από μια στατική, εάν όχι φωτογραφική, ανάγνωση της πραγματικότητας. Οι περισσότερες από αυτές τις κυρίαρχες ιδέες για τους μετανάστες εργάτες στην Ελλάδα χρήζουν αναθεώρησης στο περιβάλλον της οικονομικής κρίσης.

Το βιβλίο επικεντρώνει στον ρόλο που διαδραματίζει η πολιτική για τη μετανάστευση και την εργασία των μεταναστών στην εξέλιξη της εργατικής νομοθεσίας στη χώρα μας, μέσω μιας συμπυκνωμένης απεικόνισης των πολλαπλών εκδοχών εγκλωβισμού και ανελευθερίας των μεταναστών, σε ένα περιβάλλον κατάτμησης του εργατικού δικαίου και εκτεταμένης παραβατικότητας.

Στα μνημονιακά χρόνια, ένα σύμπλεγμα απορρύθμισης, ανισότητας και παρανομίας καθορίζει την ελληνική κοινωνική πολιτική επιβάλλοντας ένα τέλμα ακινησίας και αδιεξόδου, τόσο στους ίδιους τους μεταναστευτικούς πληθυσμούς, όσο και στη κρατική ή κινηματική προσέγγιση της σύγχρονης διεθνικής κινητικότητας. Με αφετηρία αυτή τη διαπίστωση προκύπτει η επιτακτική ανάγκη για την επεξεργασία μιας ριζικά διαφορετικής μεταναστευτικής πολιτικής, η οποία διατυπώνεται διεξοδικά στο βιβλίο.

Ειδικότερα:

Η μαζική εισροή των μεταναστών στην Ελλάδα από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 και οι κρατικές μεταναστευτικές πολιτικές συντελούν στην ενίσχυση της κατάτμησης της αγοράς εργασίας με την παρουσία ενός νέου και ιδιαίτερα ευάλωτου τμήματος του εργατικού δυναμικού που σε μεγάλο βαθμό απασχολείται εκτός θεσμικών κανόνων συμβάλλοντας στη συνολική συμπίεση των εργασιακών όρων της νόμιμης απασχόλησης και βιώνοντας, πέραν των εργασιακών διακρίσεων, και το αυξανόμενο κλίμα ξеноφοβίας. Η παρουσία των μεταναστών συμμετέχει με μεγάλο μερίδιο στο αναπτυξιακό «θαύμα» της περιόδου 1997-2005 το οποίο, ωστόσο, μεταφράζεται με όρους μονομερούς οικονομικής μεγέθυνσης και με περιορισμένο το κοινωνικό πρόσημο από την έλλειψη δημιουργίας κοινωνικών υποδομών για την αντιμετώπιση των συνεπειών της επερχόμενης κρίσης. Παράλληλα, η εργασία των μεταναστών αποτελεί στοιχείο διακριτής δυσμενούς μεταχείρισης από την ίδια την ελληνική

νομοθεσία από τη στιγμή που ένα πλέγμα κανόνων διαμορφώνει ένα *παραεργατικό δίκαιο των μεταναστών* που αποκλίνει από το τυπικό εργατικό δίκαιο το οποίο, κατά τα λοιπά, ήδη έχει μετατραπεί σε δίκαιο της ευελιξίας της εργασίας.

Το βιβλίο του Αποστόλη Καψάλη αποτελεί ένα εξαιρετικό εγχείρημα από έναν άνθρωπο που γνωρίζει όσο ελάχιστοι τις πολιτικές μετανάστευσης στην Ελλάδα. Πρόκειται για μια εργασία αποτύπωσης των όρων απασχόλησης των μεταναστών στην Ελλάδα σε συνάρτηση με τη διαχρονική εξέλιξη των μεταναστευτικών πολιτικών που υιοθετεί το ελληνικό κράτος με τις επιμέρους φάσεις που διαδραματίζονται κατά την περίοδο 1990-2017, καθώς και τους παράγοντες εκείνους που συντελούν στη διαμόρφωσή τους. Αναδεικνύει με απόλυτα τεκμηριωμένο τρόπο την *εργασιοκεντρική οπτική* που διαφαίνεται στον πυρήνα των πολιτικών για τη μετανάστευση, εξετάζει τα πεδία απασχόλησης των μεταναστών με τις επιμέρους εθνικές τους διαφοροποιήσεις, και αναπτύσσει με ιδιαίτερα αναλυτικό και τεκμηριωμένο τρόπο τη θέση για τη δημιουργία ενός ειδικού εργατικού δικαίου για τους μετανάστες, ενός δικαίου «νόμιμων» διακρίσεων σε βάρος τους μέσα σε ένα πλαίσιο υψηλού βαθμού εργασιακής επισφάλειας που αυτοί βιώνουν.

Ο συγγραφέας δεν περιορίζεται στην περιγραφή και στην ανάλυση του μεταναστευτικού φαινομένου και της εργασίας των μεταναστών. Με αφετηρία τη σε βάθος γνώση του αντικειμένου καταλήγει σε προτάσεις πολιτικής που προσεγγίζουν την ευρύτερη διάσταση της μεταναστευτικής πολιτικής, και προτείνει θεσμικές παρεμβάσεις που άπτονται του όλου εργασιακού φάσματος των μεταναστών σε μια κατεύθυνση θετικής εναρμόνισης των εργασιακών σχέσεων μεταξύ του γηγενούς και του αλλοδαπού εργατικού δυναμικού που αίρει τις διακρίσεις σε βάρος της ευάλωτης αυτής πληθυσμιακής ομάδας. Το βιβλίο αποτελεί σημαντική συμβολή στην επιστημονική και γενικότερα θεωρητική συζήτηση για τη μεταναστευτική πολιτική στην Ελλάδα και εισάγει μια τεκμηριωμένη οπτική αναφορικά με το εργασιακό καθεστώς των μεταναστών, τη θεσμική διάσταση που το περιβάλλει και τις συνέπειες που προκαλεί στο πλαίσιο των γενικότερων αλλαγών που συντελούνται με ταχύτατους ρυθμούς στην αγορά εργασίας.

Γιάννης Κουζής

Καθηγητής Κοινωνικής Πολιτικής

Πάντειο Πανεπιστήμιο